

Martin Hlaváč předložil disertační práci v průběhu sedmého ročníku doktorského studia, přičemž je třeba dodat, že na rozdíl od absolutní většiny svých kolegů od samého počátku studoval v kombinované formě a jeho profesí je středoškolská pedagogická činnost. Englišovské téma je pro něj bezpochyby srdeční záležitostí, problematice se věnoval dlouhodobě již před nástupem do doktorského studia, a to jak badatelsky, tak do této „záležitosti“ značně investoval i lidsky. Tato jeho činnost bezpochyby zapadá i do širší literární činnosti jeho rodiny.

Původní specializací Martina Hlaváče byly sociální dějiny a tento aspekt se odrazil i při prvotní formulaci badatelských otázek disertačního projektu. Cílem Martina Hlaváče nebylo vytvořit politickou biografii či komplexní englišovskou monografii, ale chtěl se zaměřit pouze na jeho postavení mezi prvorepublikovou elitou. Používá k tomu také sociologickou inspiraci symbolickými kapitály Pierra Bourdieu, stejně jako se snaží o aplikaci některých inspirací z bádání o elitách jako takových.

Na první pohled může navozovat zadání práce určitou skepsi, také nad tím, proč zkoumat pouze jednu osobnost takto dílčím způsobem. I Martin Hlaváč musel nakonec naplnění své práce trochu modifikovat, protože cesta vzhůru, vip e postavení i pád z elitních pozic se nedá vysvětlit zcela bez souvislostí široké veřejné činnosti, která je s Englišem spojena. Přesto však skutečně nevzniká klasická biografie. Hlaváč totiž hojně využívá analogií a poznání strategií celých sociálních skupin, věnuje se rozsáhle i dějinám každodennosti. A zde mu Engliš představuje určitý typ, v české elitě první poloviny 20. století hojně rozšířený, a sice chudého nadaného chlapce, který se prosadil. V jeho případě silně rezonuje navíc ještě ne zcela typické místo původu (Hrabyně na Opavsku), na němž je možno opět dokladovat národnostní tříbení v jazykově smíšených oblastech tak, jak probíhalo v průběhu 19. století. Hrabyně pak byla pro Engliše celoživotně klíčovým místem.

Pokud přistoupíme na to, že je možno práci konstruovat i takto, pak dokážeme potlačit pocit deficitu celé škály informačních zdrojů, především pak úřední provenience. Školitelce se to podařilo také díky tomu, že na druhou stranu Martin Hlaváč pracuje s neobyčejně bohatým množstvím dosud nepřístupných materiálů, které jsou stále v držení rodiny, byť Englišova pozůstalost v Archivu Národního muzea je jednou z největších. Je naprosto zřejmé, že Martin

Hlaváč vyvinul nezvyklé úsilí i diplomatický um, aby tyto materiály, které mají svou značnou symbolickou i komerční hodnotu poznal, ale také roztřídil a v řadě případů také uchránil od riskantního osudu. Obdivuhodná je také Hlaváčova schopnost komunikovat se všemi možnými Englišovými potomky, stejně jako jeho žáky, především pak v mezičase již zesnulým prof. Vencovským. Hlaváč dokázal získat jejich důvěru, aniž by byl nucen vydávat o Englišovi pokřivené svědectví. Přitom si klade otázky pro rodinu jistě ožehavější, než jsou státní finance, a sice po rodinném majetku, vztazích, strategiích, sociálních sítích i třeba nemocech. Díky tomu se nám pak Engliš a jeho rodina jeví daleko realističtěji a životněji, než kdekerý jiný člen prvorepublikové elity, jemuž se dostalo standardního biografického zpracování. Předností práce je bezpochyby i velmi pěkné literární zpracování.

I přes jisté tápání, průtahy a značné limity v oblasti heuristické a mnohde i analytické vznikla nakonec disertační práce, která je bezpochyby zajímavým příspěvkem k poznání Karla Engliše, k dějinám každodennosti i sociálních vazeb v průběhu několika desetiletí, a navíc je i pěkným a zajímavým počtením. Disertační práci Martina Hlaváče i přes výše uvedené výhrady doporučuji k obhajobě.

V Jenišovicích, 5. srpna 2015

Doc. PhDr. Jana Čechurová, PhD.